

Tremtinys

LIETUVOS POLITINIU KALINIUI IR TREMTINIŲ SAJUNGOS SAVAITRASTIS
2007 m. rugėjo 28 d.

Nr. 36 (770)

Eina nuo 1988 m.
spalio 28 d.

Pasaulinė Žmogaus teisių Fakelo estafetė rugėjė 24 d. atkeliaavo į Kauną. Rugpjūčio 8-ąją jis uždegtas Atėnuose, kur įvyko Tarpautinės žmogaus teisių Fakelo estafetės atidarymo ceremonija. Ši akcija nukreipta prieš komunistinės Kinijos valdžios vykdomus žiaurius nusikaltimus – žmogžudystes, prievertą, priverstinius abortus ir kitus kankinimo būdus. Represijas ir persekcionimus patiria Falun Gong taikos budistų meditacinių praktikos pasekėjai.

Estafetė truks metus, jos dalyviai numato aplankytį stambiausius 35 valstybių miestus. Akcija norima atkreipti pasaulio visuomenės dėmesį ne tik į žiaurias represijas, bei ir į tai, kad 2008 m. Pekine vyksiančios olimpienės žaidynės – nesuderinamos su genocidu ir žmogaus teisių nepaisymu.

Vytauto Didžiojo karo

muziejaus sodelyje akcijos dalyvių sutiko LPKTS valdybos, LPKTS Kauno filialo, Sąjūdžio Kauno skyriaus nariai. Vėliau estafetės dalyviai lankėsi Vilniuje. Pasaulinės žmogaus teisių Fakelo estafetės dalyviai priėmė rezono-

liuciją, kuria „atkreipia geros valios žmonių dėmesį, kad komunizmo apologetai Kinija ir Rusija vykdo žudynes, represijas ir genocidą, ir kviečia kovoti, kad šios valstybės atsisakyti žmonių naikinimo.“

Reikalauja, kad iki 2008 m. Kinija suteiktų Neprisklausomybę Tibetui, o Rusija – Čečėnijos respublikai Ičkerijai, išvestų kariuomenes ir atlygintų žalą.

Kreipiasi į sportininkus ir olimpiečius, kad nevyktų į

olimpines žaidynes, jeigu nebus sustabdytos žudynės Kinijoje, Tibete, Rusijoje ir Čečėnijos respublikoje Ičkerijoje.“

Iš sostinės Fakelas už žmogaus teises iškeliaavo į Latviją.

“Tremtinio” inf.
Jolitos Navickienės
nuotraukos

Fakelo estafetės dalyviai Kaune

Akcijoje dalyvavo LPKTS nariai

Prasminga kelionė

Nuo kruvinojo pokario dienų jau prabėgo daugiau nei 60 metų. Tačiau tautos atmintis gyva – kraujuoja netekčių žaizdos, nubėga į Sibiro tremties speigo žemę, priimena drėgnas kalėjimų vienutes, kur be saulės spindulio buvo pūdomi tikrerieji tautos patriotai – alkani, žaizdoti, pusnuogiai...

Gražią iniciatyvą rodo Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajunga, organizuodama keliones Lietuvos partizanų takais. Jau pabuvota virose apygardose, važiuota ir praeita pėstute skirtingais kovų keliais – nusilenkta, prisiminta, pagerbtas žuvusiųjų atminimas.

Šjakt, rugėjo 15-ąją, keiliavome LLKS Vytauto apygardos partizanų kovų keliais. Tauta niekada nepamirštų, kurie paėmė ginklą stojo į ne-lygią kovą su okupantu iš Rytų ir savo krauju aplaistė dobilienas, gimtujų arimų vagas ir žaliuojančias miškų proskynas, kai žuvusiųjų apnuogintus kūnus okupantų pakalai tąsė po miestelių turgavietes. Paniekine žuvusiuosius slapta užkasdavo, kad motinos nesurastų savo vaikų, žmonos – vyrių, se-serys – brolių... Tačiau taip elgdamiesi okupantai baisiai apsiriko, pažemino patys save ir bolševikinę ideologiją.

Nors kaimo gyventojai ži-

nojo pasekmės, tačiau partizanus rėmė, globojo: maitino, slėpė, gydė; jaunimas dainavo partizanų sukurtas dainas, didžiovosi į žygiai.

Kaltanėnų parapijos kapinėse nusilenkėme 1918 m. Nepriklausomybės kovose žuvusiems savanoriams ir rezistencijos laikotarpio partizanams. Garsioji Labanoro giria tą dieną ramiai užavo supama lengvo vėjo ir prausima palaimos lietaus, nes čia prisiminti žuvę partizanai.

Dar vyko Antrasis pasaulinis karas, kai 1945 m. kovo 12–13 d. į nelygią kovą su NKVD kariuomene stojo aukštaičių partizanai. Sustojom prie išlikusių buvusios slėptuvės žymių. Žeminėje, kurios dydis 10x8x2 m, susiilpdavo iki 80 kovotojų. Šalimais – slėptuvė arkliams, kiek tolėliau – virtuvė ir maisito atsargų slėptuvės.

Ant aukštumėlės rymantis paminklas skelbia: „Cia LLA Tigro rinktinei vadovavo ir mūšyje žuvo vadas Antanas Krinickas-Romelis“. Po šio mūšio Vytauto apygardos štabas buvo atkurtas ir veikė iki 1951 m., kol mūšyje su NKVD baudėjais žuvo Šiaurės Rytų srities vadas J. Trinkūnas-Dagys, štabo viršininkas Vytautas Pakštas-Vaidotas bei dešimt kovotojų.

(keliamas į 5 psl.)

Beprecedentinės teismo formuluotės

Europos žmogaus teisių teismas pateikė sprendimą dėl Sankt Peterburgo OMON žudynių Čečėnijoje

Liepos 26 d. Europos žmogaus teisių teismas išnagrinėjo bylą ir nukentėjusiems Ju-supui Musajevui, Suleimanui Magomedovui, Malikai La-bazanovai, Hasanui Abdulmežidovui ir Tamarai Magomedovai priteisė atlyginanti moralinę žalą – 143 tūkst. eurų. Nustatyta, kad žuvo 11 jų giminaičių. Čečėnams teisme padeda rusų „Memorial“ organizacijos visuomenininkai. Tai buvo šio teismo 13-oji čečėnų žudynes pamerkus byla.

Žudynės įvyko 2000 m. vasario 5 d. Novyje Aldy gyvenvietėje. Tą dieną per vadina-maji „valymą“ („začistka“), tai yra žmonių terorizavimą, plėsimą ir žudymą) buvo nužudyti 56 žmonės. Kaip nurodo marionetinis Čečėnijos prokuroro pavaduotojas Nikolajus Kaluginas, tik 2000 m. kovo 5 d. (t.y. po mėnesio) dėl nužudymo buvo iškelta baudžiamoji byla ir nustatyta, kad žudynes įvykdė Sankt Peterburgo OMON ir buvo nustatytas vienas įtarimasis – to būrio dalyvis Sergejus Babinas. Nors Sankt Peterburge šis įvykis po to buvo tiriamas keturis mėnesius, bet viskas baigėsi be rezultatų.

Europos teismo sprendime sakoma: „Nepaisant pagrįstų na-cionalinio ir tarptautinio lygio protestų dėl šaltakraujiško

pos teismui baudžiamosios bylos medžiagos kopiją, pasiaiškindama, kad tai yra paslapčis“ („Komersant“, 2007-07-27, p. 5).

Nukentėjusioji 52 metų M. Labazanova apie nužudytus tris giminaičius pasakojo: „Visi trys buvo sušaudyti, nes negalėjo surinkti už gyvybę kariškių reikalaujamų sumų“. Jos namą sudegino. Ji sakė: „Aš niekuomet neužmiršiu šios būsenos – mirties laukimo... Iš kur aš galėjau paimti tokius pinigus? Jeigu juos būčiau turėjusi, mes iš čia būtume išvažiavę. Aš radau tik 300 rublių ir atidavau auskarus, .../ kareivis buvo girtas, vos pastovėjo ant kojų. Aš prašiau jo manęs neužmušti, o jis šaukė, kad jeigu jis manęs neužmuš, tai užmuš jį patį. Po to jis pastūmė mane į šalį ir iššové įsieną, paprasė nejudėti, .../nieko negailėjo – nei žmonių, nei gyvulių. Degino tvartus, kuriuose buvo avys ir karvės..., „Mums įsakyta visus jūs užmušti!“ – šaukė jie.“ Per Maskvos televiziją tąsyk buvo parodyta, kad federalinės pajėgos išvadavo Novyje Aldy gyvenvietę nuo smogikų.

Teismo sprendime sakoma: „Nepaisant pagrįstų na-cionalinio ir tarptautinio lygio protestų dėl šaltakraujiško

daugiau kaip 50 taikių gyventojų nužudymo, kone po šešerių metų po tragiskų įvykių Novyje Aldy nepasiekta reikšmingų rezultatų nustatant asmenybes ir persekiojant asmenis, įvykdžiusius nusikaltimus, .../ teismo nuomone, pribloškiantį teisinių organų neveikimą šioje byloje galima ivertinti tik kaip tylų pritarimą tam, kas įvyko“.

Žmogaus teisių Europos centro (EHRAC) direktorius Filipas Ličas šio teismo formuluotes pavadino „beprecedentinėmis“. Maskva ir Čečėnija savo reakcijos dėl šios bylos nepareiškė.

Isa Gandaravas, „Memorial“ ir EHRAC Čečėnijoje atstovas, aiškino, kad prokuratūra turi tikslą pridengti nusikaltėlius: „Tai patvirtina, kad per septynerius metus nė vienas konkretus asmuo tardymu nenustatytas ir nenubaustas, nors žinomi konkretūs kariškių daliniai, kurie atliko vadinamuosius „valymus“ ir žinomi nepaneigiami jų dalyvavimo įrodymai“.

Sie faktai dar kartą patvirtina, kad Čečėnijoje vyksta antikolonijinis nacionalinio išsviadavimo karas, o ne „antiteroristinė“ operacija prieš tarptautinį terorizmą“.

Algirdas ENDRIUKAITIS

Dėl saskrydžio „Su Lietuva širdy“ rezoliucijų

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos miesto plėtros departamento direktoriaus Lino NAUJOKAIČIO atsakymas

Susipažinę su Lietuvos tremtinių, politinių kalinių ir Laisvės kovų dalyvių saskrydžio „Su Lietuva širdy“ rezoliucija informuojame, kad Vilniaus miesto savivaldybės taryba 2007-04-04 sprendimu Nr. 1-1610 „Dėl Lukiškių aikštės suplanavimo ir simbolio „Laisvė“ sukūrimo architektūrinio-meninio projekto konkursu salygų tvirtinimo“ patvirtino Lukiškių aikštės suplanavimo ir simbolio „Laisvė“ sukūrimo architektūrinio-meninio projekto konkursu salygas.

Vadovaujantis LR Seimo 1999-02-11 nutarimu Nr. VI-II-1070 „Dėl valstybės sostinėje esančios Lukiškių aikštės funkcijų“ Kultūros ministerija buvo pateikusi LR Vyriausybei nutarimo projektą „Dėl Lukiškių aikštės suplanavimo ir simbolio „Laisvė“

sukūrimo architektūrinio-meninio konkurso projektų vertinimo komisijos sudarymo ir vertinimo taisyklių patvirtinimo“. Vyriausybė 2007-07-09 pasitarime nuspindė pateiktojo nutarimo projekto nesvarstyti ir pavedė Vilniaus miesto savivaldybei teisti pradėtas Lukiškių aikštės projektavimo paslaugų pirkimo procedūras.

Šiuo metu parengtas Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimo projektas „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2007-04-04 sprendimo Nr. 1-1610 „Dėl Lukiškių aikštės suplanavimo ir simbolio „Laisvė“ sukūrimo architektūrinio-meninio projekto konkursu salygų tvirtinimo“ papildymo“, kuris artimiausiu metu bus teikiamas svarstyti Vilniaus miesto savivaldybės tarybai. Konkur-

są planuojama skelbtis spalio mėnesį.

Informuojame Jus, kad Vilniaus miesto tarybos 1990-09-11 sprendimu Nr. 56 „Dėl paminklų nukėlimo ir aikštės pavadinimo“, Vilniaus miesto tarybos prezidiumo 1991-08-23 sprendimu Nr. 58 „Dėl paminklų perkėlimo“, LR Vyriausybės 1998-12-31 nutarimu Nr. 1532 „Dėl demontuotų tarybinio laikotarpio paminklinių skulptūrų perdavimo“, Kultūros vertybių apsaugos departamento prie LR kultūros ministerijos direktoriaus 2005-04-19 įsakymu Nr. I-161 „Dėl objektų neirašymo į LR kultūros vertybių registrą“ dalis sovietiniu laikotarpiu sukurtų paminklų ir skulptūrų buvo demontuotos bei išbrauktos iš LR kultūros vertybių registrų.

Teisingumo ministerijos sekretorius Arūno KAZLAUSKO atsakymas

Teisingumo ministerija, išnagrinėjusi Jūsų rezoliuciją, norėtų pažymėti, kad totalitarių režimų padarytų nusikaltimų vertinimas yra sudėtingas istorinis, teisinis ir politinis procesas, apimantis nusikaltimų viešą pripažinimą ir pasmerkimą, kaltininkų nubaudimą, žalos šių nusikaltimų aukoms atlyginimą, kovą su bandymais paneigti tokius nusikaltimus. Pagrindinė sąlyga tarptautiniam teisingumuivkyti – padarytų nusikaltimų tarptautinis pripažinimas, todėl tolesnių veiksmų negalima imtis tol, kol tarptautiniu mastu nebus pripažinti įvykdysti nusikaltimai.

Manytume, kad pirmiausia būtų tikslingo pasiekti, kad komunistinio režimo nusikaltimai būtų tinkamai įvertinti Europos Sąjungos lygiu. Skirtingai nei dėl nacistinio režimo įvykdysti nusikaltimų, dėl komunistinių totalitarinių režimų padarytų nusikaltimų įvertinimo Europos mastu kol kas nėra daug pasiekta, nes tik iširus Sovietų sąjungai šiuo klausimu pradėta plačiau diskutuoti. Iki šiol priimta labai nedaug politinių deklaracijų (pažymėtinės dviejų Europos Tarybos Parlamentinės Asamblejos rezoliucijų priemimas (Nr. 1096 (1996) bei Nr. 1481 (2006)), kuriose būtų pasmerkti komunistinio režimo padaryti nusikaltimai, šių nusikaltimų kaltininkai nėra nuteisti, o nusikaltimų aukoms nėra mokamos kompensacijos. Taip pat skiriiasi ir tarptautinis teisinis šių nusikaltimų vertinimas – pagal

Genocido konvenciją genocidu nėra pripažistomas veikos, kurios nukreiptos prieš tam tikrai socialinei ar politinei grupėi priklausančius asmenis. Taigi reikia nemažai nuveikti, kad tarptautinė bendruomenė imtų vienodai traktuoti totalitarinių režimų padarytus nusikaltimus.

Šiuo tikslu Lietuva aktyviai įsitraukė į pastarajį pusmetį vykusias intensyvias debatas dėl Europos Sąjungos Tarybos pamatinio sprendimo dėl kovos su tam tikromis rasizmo ir ksenofobijos formomis bei apraškomis baudžiamosios teisės priemonėmis projekto. Šio pamatinio sprendimo tikslas – ne nusikaltimų žmoniškumui įvertinimas ar pasmerkimas, bet baudžiamosios atsakomybės už viešą pritarimą tokiems nusikaltimams atsiaskymą juos pripažinti arba didelį jų menkinimą, nustatymas. Pasakutinė šio pamatinio sprendimo derinimo stadiose Lietuva principingai laikėsi pozicijos, kad visų totalitarinių režimų įvykdysti nusikaltimai teisiškai turėtų būti traktuojami vienodai. Nors dauguma Europos Sąjungos valstybių nesutiko praplėsti pamatinio sprendimo taikymo sritis, kadangi vadinamieji komunistiniai nusikaltimai nėra tiesiogiai susiję su rasizmu ir ksenofobijs, derybų metu buvo pasiekta, kad minėto pamatinio sprendimo priėmimo metu būtų priimtas ir bendras Tarybos pareiškimas, kuriamo Taryba pasmerks visų totalitarinių režimų įvykdystus

nusikaltimus. Europos Sąjungos lygmenje tai bus padaryta pirmą kartą.

Be to, šiame pareiškime Europos Komisiją įsipareigoja surengti genocido nusikaltimų, nusikaltimų žmoniškumui ir karo nusikaltimų, įvykdymų totalitarinių režimų bei šių, kurie viešai jiems pritaria, atsiasko juos pripažinti, šiurkščiai juos iškraipo ar menkina, viešus svarstymus Europos lygiu. Taip pat parėžta būtinybė deramai atitaisyti skriaudas ir, esant reikalui, Komisija turi patekti pasiūlymą pamatiniam sprendimui dėl šių nusikaltimų.

Taip pat pažymétina, kad ministro pirminko 2007 m. liepos 9 d. potvarkiu Nr. 243 sudaryta darbo grupė, kuriai pavesta rengti pasiūlymus dėl konkrečių veiksmų ir priemonių, dėl įtakos Europos Komisijai bei strateginiams partneriams, kad būtų užtikrintas Lietuvos interesas plėtoti tinkamą totalitarinių režimų įvykdysti nusikaltimų įvertinimą Europos Sąjungos lygiu. Minėtos grupės nariai jau buvo susitikę su kolegomis iš Slovėnijos ir su Europos Komisijos atstovais. Užsistikrinę Europos Komisijos bei kitų Europos Sąjungos valstybių narių palaikymą, tikimės atkreipti ne tik Europos Sąjungos, bet ir tarptautinės bendruomenės dėmesį. Tokiu būdu ateityje galėtume pasiekti tiek savo istorijos pripažinimo, tiek ir tinkamo teisiniu Lietuvos patirtų nusikaltimų vertinimo.

Žinios iš Seimo Darbiečių frakcija Seime baudžiama už ilgesį „batiuškai“

Gausiausią ir politiškai mažiausiai brandžią frakciją Seime – darbiečius – taip nukamavo savo „batiuškos“, tai yra Viktoro Uspaskicho, besislapstantčio Rusijoje nuo Lietuvos teisėsaugos, ilgesys, kad praėjusi penktadienį beveik sutartinai 14 „sielų“ spjovė į savo, kaip Seimo narių parėgą, sėdo į lektuvą ir išdūmė į Maskvą pas V. Uspaskichą. Šis Rusijos sostinėje kaip tik rengė Lietuvą diskredituojančią spaudos konferenciją, kurioje žadėjo įrodyti esą lietuvių pareigūnai norėjo ji pagrobti ar net nužudyti. Veliau paaškėjo, kad jokių įrodymų jis neturi, nes jų nepateikė. Šalias prezidentas, premjeras, Seimo pirmininkas ir daugelis politinių partijų parėiskė, jog parlamentarų vojažas į Maskvą – gedingas akibrokštas valstybei. Atrodo, šios kelionės apibūdinimas, kaip „vojažas“, gana vykės: „Lietuvos rytas“, pasitikės grįžusius Seimo narius „palaidūnus“, sodriai apraše esą jie buvo gerokai įkaušė, linksmi ir svirduliai kaip tikros „matrioškos“.

„Rusiško vaišingumo sušildyti Darbo partijos nariai penktadienio naktį grįžo į Lietuvą. Skrydis iš Maskvos nenuvargino politikų – posuitikimo su Rusijos sostinėje gyvenančiu Viktoru Uspaskichu keturiolika darbiečių atrodė linksmi ir gerai nusiteikę, lyg būtų susitikę su pačiu Romos popiežiumi ir gavę palaiminimą“, – rašė žiniasklaida.

Analogija su Popiežiaus palaiminimu ir religinė retoriika čia labai tinka, mat Darbo partijos vicepirmininkė Loreta Graužinienė apie V. Uspaskichą kalbėjo lyg apie koki pranašą. „Kiekieinas jo išstartas žodis yra tieša“, – teigė Seimo narė, ne kartą demonstravusi neįtikėtiną lojalumą šitam politiniui avantiūristui.

Vienas iš pirmųjų, sureagavusiu ir pasmerkusiu ši „vojažą“, buvo Tėvynės sąjungos pirmininkas Andrius Kubilius, rugpjūčio 21 d. paskelbęs pareiškimą, kuriame pranešama, kad finansiniai nusikaltimais įtariamas Darbo partijos įkūrėjas Viktoras Uspaskichas Maskvoje per „Komsomolskaja pravda“ pasauliu skelbia apie tariamus piliečių teisius ir laisvius pažeidimus Lietuvoje, Europos centre.

„Nėra didelė naujiena, kad vagys sau prisiskiriamą teisę vogti bando prisdengti žmogaus teisėmis ir laisvėmis. Lietuvos teisėsauga turėtų elgtis taip, kaip reikalauja

jstatymai ir nepaisyti V. Uspaskicho noro vagystės įteisinti. Lietuva turi parodyti valią nesitaikstyti su korupcija, nepaisant to, kokie aukštėveikėjai tam priesintusi ir kokios triukšmingos viešųjų ryšių akcijos būtų rengiamos“, – teigė A. Kubilius.

Jis pareiškė, kad Darbo partijai priklausantys parlamentarai, norintys įteisinti korupcijos nebaudžiamumą, daro gėdą Lietuvai. Tokias kvailystes gali daryti tik sunkių įsipareigojimų susaistytinė žmonės. Jo manymu, dar didesnė gėda, kad užtarimo ieškoma valstybėje, kuri sparčiai tolsta nuo demokratinio pasaulio.

„Betrūksta, kad tie parlamentarai dar sustotų pasitaroti ir pasiguosti Minske. Jei tiems žmonėms mielešnė valstybė, kuri globoja nusikaltimais įtariamus politikus, tai gal jiems ištis vertėtų ten ir pasilikti“, – teigė A. Kubilius.

Jis ragino po tokio demaršo sveikesnio proto Darbo partijos narius išsivaikščioti, nes „jiems turėtų kilti klausimas, ar dalyvavimas FST suplanuotose išpuoliuose prieš Lietuvos valstybę neprasilenkia su mūsų valstybei duota konstitucinė priesaika“.

Praėjus kelioms dienoms, rugpjūčio 24 d. spaudos konferencijoje Seime A. Kubilius buvo linkęs apie Darbo partijos kelionę į Maskvą nebekalbėti, tačiau nesusilaikė iš jų nepasišaipęs.

„Kyla vienintelis klausimas – jei politikai užsiima kolektivine politinė savižudybe, tai ar galiaus kas nors nuo to sulaikyti? Galėtum sakyti, kad tokia savižudybė yra pačių darbiečių reikalas, bet negali nematyti ir to, kad tokia kelionė yra ir visos valstybės gėda, smūgis ne tik Seimo, bet ir visos valstybės prestižui. Todėl, be abejo, kyla klausimas, kaip į tokias Lietuvai gedingas avantiūras turi reaguoti Seimas. Apsiriboti vien tik Etikos ir procedūrų komisijos nagrinėjamu biurokratiniu kelionės aspektu, – kodėl Seimo nariai išvažiavo be Seimo valdybos leidimo, – būtų menkavertiška“, – samprotavo A. Kubilius.

Jis ragino darbiečius patiemis atsakyti sau, kas juos valdo ir kas juos verčia tokiai savižudybei. Jie patys turi atsakyti, kodėl jie vis dar bando vadintis partija: „Partija – tai ne „UAB“as“, kurį vienija tik bendra buhalterija“.

Pabaigoje A. Kubilius klausė, kaip Lietuva galėjo iki to ateiti?

(keliamas į 3 psl.)

Žinių iš Seimo

Darbiečių frakcija Seime baudžiama už ilgesį „batiuškai“

(atkelta iš 2 psl.)

Kaip dešimtadalis Seimo narių galėjo sugalvoti važiuoti į Maskvą, ten rengti savo frakcijos posėdį, dalyvauti suplanuotame išpuolyje prieš Lietuvą ir po to laimingi ir atsipalaikavę grįžti namo? „Neįsivaizduju, kad tai būtų galėję išvykti prieš gerą dešimtmetį. Per šį laiką Lietuvos politinė sistema patyrė didžiulę vertibių krizę ir tuo kulminacinis atspindys yra penktadienio kelionė. Tai yra mūsų valstybės ligos diagnozė, o ne vien tik apgailėtinės grupės Seimo narių vojažas į Maskvą. Liūnas, kuriame Lietuvą laiko nesibagiantis pokomunistinis valdymas, tampa tiesiog atgrasus.

Todėl tai reikia svarstyti, o ne tik kokias procedūras keiliauninkai pažeidė. Esu įsitikinęs, kad ne vien Seimo etikos ir procedūrų komisija turivertinti tokią parlamentarų kelionę, bet ir visas Seimas. Dėl to konsultuojamės su kitomis frakcijomis". Iš tiesų Seimo etikos ir procedūrų komisija ši klausimą sunkiai spręstų, mat jai vadovaujantieji darbietė R. Kšaniene pati "vizitavo" V. Uspaskichą Maskvoje. Todėl rugėjo 25 d. Seimo Tėvynės sajungos frakcijos nariai A. Matulas ir A. Stasiškis, priklausantys Seimo etikos ir procedūrų komisijai, Tėvynės sajungos frakcijos pritarimu pasiūlė Etikos ir procedūrų komisijos pirminkeliui R. Kšanienei atsistatydinti iš einamų pareigų.

"Manome, kad Etikos ir procedūrų komisijos pirminkeliu R. Kšanienei, dalyvaujama antivalstybiname V. Uspaskicho renginyje Maskvoje, nusizengė Seimo nario etikai ir panaudojo Seimo nario mandatą ne pagal paskirtį. Todėl siūlome Seimo narei atsistatydinti iš komisijos pirminkės pareigų. Jei R. Kšaniene nuspręs likti Etikos ir procedūrų komisijos pirminkeliu, ketiname teikti ši klausimą komisijos narių balsavimui", – teigė Seimo narys A. Matulas.

Bausti "išdykusius" Seimo narius turbūt turės Seimo frakcijų įgalioti atstovai. Tačiau jau dabar galima ant giljotinos kloti ausi ar kitą neeiliskmingą kūno dalį, kad jie atsipirkis oficialiu pasmerkinimu arba perspėjimu. Overtėtų pagalvoti apie atsakomybę dėl priesaikos sulaužymo.

Ingrida VĒGELYTĖ

Vokietijos ekskanclerio „šedevras“

Ivykiai, komentarai

Maskvoje pompastiškai, iš anksto paskelbus per visas žiniasklaidos priemones prista tyta buvusio Vokietijos kanclerio Gerhardo Šrioderio knyga. Pristatymo metu salėje sėdėjo gausybė rusų ir užsienio žurnalistų, Rusijos politikų, Dūmos deputatų, saugumiečių ir panašios publikos.

Buvusiam Vokietijos kancleriu, ištikimam ir uoliam Rusijos prezidento ir Kremliaus bičiuliui, V. Putinas suteikė karališkai apmokamą tarnybą „Gazprom“ duju koncerne, paskirdamas jį Baltijos jūros dugnu tiesiamo dujotiekio stebėtojų tarybos pirmininku. V. Putino valdymo metais tokią tarnybą gau na tikta buvę KGB generolai, retsykiai pulkininkai.

Rašant daugiau nei 600 puslapių knygą, tikriausiai darbavosi visas pulkas pasam dytų rašeivų. Panašiai buvo rašomas literatūros šedevrais paskelbtos SSRS maršalo ir SSKP genseko Leonido Brežnevovo „Plėšiniai“ ar „Mažoji žemė“. Gerhardo Šrioderio knyga (rusų kalba, žinoma) pavadinta „Sprendimai. Mano gyvenimas politikoje“. Idomiausia, kad šiam „epochos kūrinui“ plačią ižangą paraše Rusijos vyriausybės pirmasis vicepremijeras Dmitrijus Medvedevas, iki šiol vis dar minimas kaip vie-

nas iš pagrindinių V. Putino ipėdinių. Tiesa, V. Putiniui Rusijos premjerą pakeitus sa vo bičiuliui iš Sankt Peterburgo Viktoru Zubkovu, Maskvoje sklando gandai, kad D. Medvedevas ne visiškai pateisino Kremliaus valdovo pasitikėjimą, esą netinkamai kuravo jam pavestą socialinę srity, neįgyvendino V. Putino pasirinktos strategijos. Susitikime su Valstybės Dūmos deputatais apie tai užsiminė ir pats naujasis premjeras V. Zubkovas. Maskvos laikraščio „Vedomostis“ teigimu, D. Medvedevą artimiausiu metu gali pakeisti dar viena V. Putino bičiulė, dabartinė Sankt Peterburgo gubernatorė Valentina Matvijenko. D. Medvedevui „kaip kom pensacija“ bus suteiktas dar pelningesnis „Gazprom“ val dybos pirmininko postas, nes dabartinis pirmininkas Aleksejus Mileris neva jau seniai skundžiasi sveikata. Idomūs sutapimai, nes ir premjeras M. Fradkovas pats atsistatydino dėl pablogėjusios sveikatos... Kad D. Medvedevas paraše ižanginį straipsnį Vokietijos ekskanclerio knygai, daug ką reiškia. „Šrioderio memuarai idomiausi besidomintiems realia politika, tačiau jie ypač pamokantys ir svarbūs pradedantiesiems sa vo politinę karjerą. Memua-

rai ypač turi sudominti Rusijos, kurioje dar tikta formuo jasi rimta daugiapartinė sistema, politikus, – rašo D. Medvedevas ir priduria, jog svarbiausia tai, kad G. Šrioderis savo politine veikla įrodė ne tik Europos, bet ir pasaulio politikams, kaip svarbu „ne silaikytis įsikibus Amerikos užsienio politikos skverno ir išsaugoti Europos vienybę, tačiau neaukoti vienybei savo šalies interesų bei poreikiu“. (Laikytis tikta Maskvos skverno – privilumas?)

G. Šrioderio knygoje pirmiausia, aišku, rašoma apie brangų bičiulį Vladimirą Putiną: „Nuo tada, kai Putinas į savo rankas perėmė politinę atsakomybę dėl Rusijos ateities ir likimo, užsienio investuotojams jau nebereikia mokėti „atkatą“ įvairiomis kriminalinėmis organizuotoms grupuotėms ir saugoti save bei investuotą kapitalą. Prezidento poste V. Putinas įmėsi aktyviai stiprinti valstybines struktūras ir pirmą kartą skyrė teisines garantijas piliečiams, investuotojams bei verslininkams. Tai vienas didžiausių istorinių nuopelnų.“ Iš tiesų G. Šrioderis, šlovindamas V. Putiną dėl „valstybinių struktūrų, yra teisus, nes V. Putino aplinkoje, energetikams teisę įsigytį Vokietijos ir kitų Europos šalių miestų energetikos įmonių ir koncernų akcijų paketus.“ Kitaip tariant, perduot Rusijai visą energetikos kontrolę.

G. Šrioderis savo 600 psl. „epochos knygoje“ nepasakė nieko nauja, tikta dar kartą pakartojo tai, ką be perstojo kartoja V. Putinas ir „Gazprom“ bosai, ketinantis visas Europos šalis paversti savo satelitais.

nijoje, interviu Rumunijos laikraščiui „Romania Liberte“. Ši A. Zakajevos interviu išplatino daugelis kitų Europos valstybių laikraščių. Jame A. Zakajevas pažymėjo, kad KGB organizavo daugelį provokacinių išpuolių, tarp jų ir 1999 metais čečėnų kovotojų grupės įsiveržimą į Dagestaną. Tuo KGB, dabar FSB, siekė parodyti pasauliui, kad čečėnų kovotojai niekuo nesiskiria nuo „Al Qaeda“ teroristų gaujų. A. Zakajevas taip pat pažymėjo, kad V. Putino vadovaujama Rusija kelia didelį pavoju visam pasauliui. Laukiamai tik pasutinio V. Putino žodžio oficialiai prijungti prie Rusijos Abchaziją, Pietų Osetiją ir Padnestrė. Dabar Kremlis įsigeidė ir Šiaurės ašigaliai. Pažymėjės, kad agresyviai V. Putino politikai pataikavo ir faktiškai pritarė tokie Vakarų Europos lyderiai, kaip buvęs Vokietijos kancleris G. Šrioderis, buvęs Prancūzijos prezidentas Ž. Širakas bei Italijos ekspremijeras S. Berluskonis, A. Zakajevas išreiškė viltį, kad pasikeitus Europos politiniam elitui, neišveniamai ateina galas ir V. Putino erai.

Jonas BALNIKAS

Ingušija – antroji Čečėnija?

Dar viename Kaukazo regione – Ingušijoje vyksta vis dažnesni susirėmimai tarp Rusijos vadinamųjų teroristinių ingušų grupuočių ir vietinių bei rusų specialiųjų pajegų – omonininkų. Oficiali Maskvos propaganda skelbia,

kad "ekstremistai" siekia Ingušiją paversti antraja Čečėnija. Oficialusis Kremliaus nepalauja džiaugtis, kad Čečėnijos skerdikas, V. Putino "padytas" Čečėnijos prezidentu ir gavęs Rusijos didvyrio vardą Romazanas Kadyrovas, supamas būrio galvaždžių, lankesi šventajame musulmonų mieste Mekoje, vaikštinėjo aplink garsųjį Kabos akmenį ir vaidino pavyzdingą musulmoną. Idomu, kad ši savo tautos žudiką ir plėšiką pakvietė atvykti ne kas kitas, o JAV sajungininku laikomas Saudo Arabijos karalius Abdala II. Saudo Arabijos monarchas net su teikė audienciją šiam Rusijos "didvyriui" ir, pasak Rusijos žiniasklaidos, pareiškė, kad "jis pats asmeniškai ir visa Saudo Arabijos liaudis labai myli ir gerbia Vladimirą Putiną, laiko ji puikiu musulmonu-

nų draugu. Todėl karalius su savo pavaldiniais meldžiasi už jo sveikatą ir gerovę bei už Rusijos klestėjimą". Ko gero karalius Abdala II pakvies V. Putiną apsilankysti Mekoje ir prisiliesti prie šventojo Kabos akmens...

Ne atsitiktinai Čečėnijos respublikos Ičkerijos prezidentas Umarovas Saudo Arabijos karalių Abdala II pava dino šventosios Mekos ir Kabos akmens, vadinančius Alachu namais, išniekintoju. "Mes prašome Aukščiausiojo nubausti veidmainius tikėjimo išniekintojus, ir jie mūsų bausmės susilaiks", – pareiškė Umarovas. Panašius pareiškimus paskelbė ir Ingušios laisvės kovotojai, kurie vis dažniau kartu su čečėnų kovotojais rengia išpuolius prieš rusų pajęgų būrius ir vienos miliciją. Jų atstovai nuolat ragina ingušus sekti brolių čečėnų pavyzdžiu.

Saudo Arabijos karaliui paskelbus V. Putiną vos ne vi sujus musulmonų globėjų ir užtarėjų, tam pritarus Čečėnijos "prezidento" R. Kadyrovo paskirtiems vietiniams musulmonams imamams, kurie

apie islamą ir jo šventąją Korano knygą nedaug ką išmano, Kremliai pavaldi žiniasklaida ēmė skelbti, kad čečėnų "banditai" patys žudo tikruosis musulmonus ir Kadyrovui bei Maskvai ištikimus imamus. Pavyzdžiu, Maskvos laikraštis "Moskovskij kom somołec" skelbė, jog per pasutinius metus čečėnų "banditai" nužudė 17 imamų. Todėl ne atsitiktinai Kadyrovo paskirtas Čečėnijos muftiumi Chadžis Nurzajevas paskelbė "džichadą" – šventajį karą visiems čečėnų laisvės kovotojams. "Muftijus" teigė, kad i ji nuolat kreipiasi dangujim imamų, kuriuos grasingama nužudyti. Kovotojai teigė, kad su imamais nebus "koke tuojama", bet elgiamasi kaip su tautos priešais bei išdavikais. Kovotojai pažymi, kad jie prilyginami Kadyrovo gaujoms, terorizuojančioms ir apiplėšinėjančioms čečenus ir ingušus.

Kremliai labiausiai suner vino buvusio Čečėnijos res publikos Ičkerijos užsienio reikalų ministro Achmeto Zakajevu, gavusio pilietinį prieglobstį Didžiojoje Brita

Apsilankymas tolomoj gimtinėj

Atgimimo metais daugybė lietuvių aplankė savo tremties vietas ir tévų kapus, išbarstyti nykiausiose buvusios Sovietų sąjungos vietose. Véliau kelionių į Sibirą ar Kazachstaną sumažėjo.

Praeiusią vasarą aplankytinės tremtinių kapus į Sibirą išvyko kretingiškiai: LPKTS Kretingos filialo pirmininkė Valerija Zalienė, jos sūnus Ovidijus, Danutė Blėža. I tolīmą kelionę juos išlydėjo tévai pranciškonai Bernardas ir Astijus.

Aplankytinės tremtinių kapai septyniose Krasnojarsko krašto vietose. Vietiniai gyventojai stebėjosi, kodėl lietuvių tiek pagarbos skiria mirusiesiems. Grįžusiesiems iš kapinių pasiūlydavo nusiprausti partyje, kad neparneštų į jų namus "dūselių". Mišriose lietuvių-rusų šeimose pastebėtas religinis "sinkretizmas" – ant sieňų kabos pravoslavų ikonos ir katalikų šventųjų paveikslai. Visame Krasnojarsko krašte tik pačiame Krasnojarske yra Katalikų bažnyčia.

Krasnyje Kliuči vietovėje giriinkas perspėjo, kad vaikščiodami po kapines žmonės toli nenuklsty, nes kapinės taigos pakraštyje. Beje, giriinkas E. Žiobakas lietuvis, kiles iš Kretingos rajono. Jéjė į Bogučanų kapines sutiktos moters mūsiškiai paklausė, kuryra lietuvių kapai. "Aš taip pat lietuvié", – atsakė buvusi tremtinė Zita Stirbyté. Ji buvo dar maža mergaitė, kai motina drauge su dukterimi bėgo iš tremties. Tačiau nesékmengai – jas sugavo. Motiną nuteisė, o Zitą atidavė į vaikų namus. Savo mamos ji daugiau nematė, vaikų namuose beyeik užmiršo lietuvių kalbą. Suaugusi ištekėjo už latvio, į Sibirą patekusio politinio kalnio, nuteisto 10 metų. Liko gyventi Sibire, nors gyvenimas nelengvas, buvę tremtiniai čia už savo "statusą" gauna tik 70 rublių – apie 7 litus per mėnesį.

Tremties vietose yra likušių ir daugiau lietuvių tremtinių. Gausi Martinaičių šeima (aštuoni vaikai) iš Ovsiankos bandė grįžti į tévynę, bet Lietuvoje atsisakė juos priregistruoti, gimtuosiuose namuose gyvena svetimi. Martinaičiai grįžo atgal į Krasnojarsko kraštą. Prieš trejus metus viena jų duktė pagaliau grįžo į Lietuvą. Pradžioje buvo sunku, bet dabar, sako, nė už ką nenorėtų atgal į Sibirą. Bogučanų ligoninės chirurgas Slavikas Mockus, gerbiamas žmogus, tremtinių iš Lietuvos sūnus, taip pat bandė iškurti Lietuvoje, Panevėžyje, bet teko grįžti atgal į Sibirą.

Marijampolietis verslininkas Kazys Domarkas gimė 1962 m. Sibire, buvusiu tremtinių šeimoje. 1973 m. kartu su tévais atvyko į Lietuvą.

Šiais metais net du mėnesius, birželį ir liepą, praleido Sibire. Važinėjo po įvairias Krasnojarsko ir Irkutsko krašto vietoves, filmavo susitikimus, krašto gyvenvietes, gamtovaizdžius ir tremtinių kapines. Sukaupta medžiaga panaudojama mokomiesiems filmams kurti. Juos išsigija Šaulių sąjunga, mokyklos. Sukauptą nuotraukų albumai

žmonos, bijodamos, kad lietuvių neišsivežtų jų vyru į Lietuvą...

Artiugino kaimui – tik 75 metai, o kaimyninis Irkiniejiavas jau skaičiuoja 325 metus. Tačiau kaime, kuriamo buvo 60 kiemų, dabar gyvena tik 6 žmonės. Artiugine gyventojų daugiau. Kapinėse yra išlikusių paminklų su lietuviškomis pavidėmis. Kaime gyvena keli

Kazys ir Šarūnas Domarkai plaukia Angaros upę (matosi Byko kalno uolos)

Angaros upėje tvarkomi sielai

Geležinkelis, einantis Baikalo ezero pakrante

atiduoti į Marijampolės Prezidento K. Griniaus muziejų. Muziejuje neseniai atidaryta paroda apie lietuvių tremtį "Aš einu seneliu ir tévų pramintu kančių keliu", kurioje daug eksponatų iš Krasnojarsko krašto.

Kazys Domarkas drauge su sūnumi Šarūnu ir S. Pételiu pasiekė Artiugino kaimą, esantį ant Angaros kranto. Čia prabėgo jo vaikystė. Kaičias priklauso Bogučanų rajonui (Krasnojarsko k.). Bogučanuose svečius pasitiko chirurgas S. Mockus, tačiau į numatyta lietuvių sutikimo vietą daugelis lietuvių neatvyko. Jų, matyt, neišleido rusės

lietuvių. Darbštulolis Alminauskis kalba gražia žemaičių tarme, kurios jis tévai išmokoė tremtyje. Tėvas mirė sulaukęs per 100 metų.

Artiugino gyventojai atlieka miško ruošos darbus – tai- goje kerta medžius, rastus ga- bena prie upės, sukabina ir sielius vilkikai tempia upę žemyn. Už sunkų darbą gauna 1700 rublių (apie 170 Lt.). Vasarą žmonės užsiaugina daržoviu, tačiau vaismedžiai ne- pakelia Sibiro šalčio. Gyven- tojai laiko karvių. Jos vasarą išleidžiamos į pievas, o vaka- re pačios sugrižta namo.

Aleksandras JAKUBONIS
Kazio Domarko nuotr.

Iš skaitytojo laišku

Ar viskas gerai, gimtine

Mano mažas gimtasis miestelis Seda... Gera čia pa- būti, nes tarpukario Lietuvoje Sedoje prabėgo tévų jau- nystė. Cia jų dainuota, šokta, giedota bažnyčios chore, netgi vaidinta. Galu didžiuotis savo tévelio Nikodemo dar- bais: mažai mokytas žmogus sugebėjo dirbtį su jaunimu, patrauki juos į sportą, meną. Kartu su būsimuoju liaudies artistu Derkinčiu rengė vaidi- nimus (turiu nuotrauką), patys vaidino. 1938 m. tévelis ap- dovanotas Jaunosis Lietu- vos sąjungos "Trių liepsnų" ordinu. Už tai ir kentėjo Sibi- ro kalejimuose beveik de- šimtmetį, o mano mama, ne- tekusi tarnybbos, vargelj vargo pasilikusi su penkiais maža- mečiais vaikais. Reikėjo juos užauginti. Mums taip truko duonelės... Šeimoje buvau vy- rausia ir labai norėjau moky- tis. Nuo aštuntos klasės tekė- iš Dagių kaimo septynis kilo- metrus eiti į Sedos vidurinę mokyklą. Niekas neveždavo, toks buvo laikas.

Vis dėlto šis kampelis man brangiausias, aš juo didžiuo- juosi ir norėčiau savo Sedą matyti dar labiau išgražėjusia. Tai čia, mano gimtojoje Sedoje, 1944 m. spalio 7 d. ginklu buvo pasipriešinta Lietuvos okupantui. Cia, prie Vardu-

vos krantų, vyko mūsies su Raudonaja armija, žuvo šim- tai Tévynės apsaugos rinkti- nės karių.

Kaip dabar tai atmenama? Buvala tada, kai šventino pa- minklą žuvusiesiems. Mūsų žiniasklaidos apkaltinto mi- nistro Katkaus laikais prie ka- pų buvo gražiai sutvarkyta ap- linka, ant postamento įrašy- tos žinomų žuvusiųjų pavar- dės. Dabar čia netvarka akis bado. Postamentas apšepęs, neprižiūrimas. Įdomu, kodėl nėra už tai atsakingųjų? Ir dar. Sedoje, Vytauto gatvėje, stovi paminklas Vytautui Didžiajam, statytas garsiaisiais 1930-aisiais, atlaikęs soviet- metį, renugriautas! Buvo ap- augęs krūmais, nematomas. Atgimimo metais mokytojo Justino Juodeikio priekelės naujam gyvenimui. Dabar ce- mentinis postamentas baigia nugriūti. Paminkle iškalti gra- žūs žodžiai: "Visi lietuvių dirbkime išvien". Pagalvojau: nejaugi turėčiau iš didmiesčio atsitempti cemento maišelį ir imtis darbo? Juk vieną dieną paminklas didžiavyriui nu- grius.

Tai tokios karčios mintys apniko mane, apsilankius ma- no gimtojoje Sedoje.

Vanda BUČYTĖ- STONIENĖ

Dėkoja

Nuoširdžiai dėkoju visiems parėmušiemis filmo „Nesulaužyti priesaikos“ apie Tauro apygardos Žalgirio rinktinės par- tizaną Juozą Armonaitį kūrimą:

Sofijai Sendzikas (Kanada), Mantvydui Juozapavičiui, Adomui Lukošiui, Bonifacui Balandžiui, Jonui Vytautui Žibui, LPKTS Garliavos filialo nariams, Jonui Vytautui Koklevičiui už surinktas lėšas saskrydžio „Su Lietuva širdy“ metu, LPKTB Garliavos skyriaus nariams.

Už 5000 litų paramą atskirai noriu padėkoti Marijampolės UAB „Statybos ritmas“ generaliniam direktoriui Gintaru Vilciui.

Jonas CIMBOLAITIS, filmo prodiuseris

* * *

Nuoširdžiai dėkojame LPKTS pirmininkui Antanui Lukšai, LPKTS valdybos pirmininkei Jūratėi Marcinkevičienei, LPKTS Kauno ir Prienų filialams, Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio prezidiumo pirmininkui Jonui Čeponiui, LLKS štabo viršininkui Vytautui Balsiui, Tauro partizanų apygardos vadui Jonui Matukevičiui, LLKS kariams savanoriams, giminėms, draugams, pažiūstamieji, kaimynams, parėmušiemis ir užjautu- siems sunkią valandą, išlydint Amžinojo poilsio partizanę, karę savanorę Konstanciją MORKŪNAITĘ.

Dukterys Birutė ir Elena su šeimomis

Patikslinimas

"Tremtinyje" Nr. 35 (769) (2007 m. rugsėjo 21 d.) 2-ame puslapje išspausdinto LR socialinės apsaugos ir darbo mi- nisterijos sekretoriaus Rimanto Kairelio atsakymo dėl saskry- džio "Su Lietuva širdy" rezoliucijos paskutiniame sakinyje įsi- vėlė klaida.

Turėtų būti: "...teisę į valstybines pensijas ateinančiais me- tais papildomai ižys apie 1400 asmenų" (ne 14000, kaip buvo- me išspausdinę).

Atsiprašome LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sekretoriaus Rimanto Kairelio ir skaitytojų.

Redakcija

2007 m. rugsejo 28 d.

Prasminga kelionė

(atkelta iš 1 psl.)

Paminklo užrašas skelbia: „Tu vaikštai žeme, kurią 1951 m. kovo 18 d. krauju aplaistė Šiaurės Rytų srities partizanai.“

Papiškių kaime aplankėme nedidelę sodybę, kurioje 1965 m. kovo 18-osios pavakarę žuvo paskutinysis, jau legenda tapęs Aukštaitijos partizanas Antanas Kraujelis-Siaubūnas, partizaniam karui paaukojės 17 jaunystės metų. Prie kuklaus paminklėlio Antanui Kraujeliui susitikome su jo žmona ir seserimi Janina. Žodį tarė buvęs Antano pradinės

mokyklos mokytojas, savo mokinį prisimindamas kaip gabū, pavyzdingo elgesio vakiną.

Kelionę baigėme Utenoje prie Kančių koplytėlės. Ten įrengti simboliniai partizanų kapai su garbingais žuvusių vardais ir atminimo žodžiais: „Atmink, Tėvyne, tuos, kurie krauju aplaistė pievų žiedus ir miškus. Jų kraujas tarsi spindinčios ašaros pašvietė mums, tebešviečia Laisvės ir Tiesos kelias.“ Šie žodžiai tarsi atkartoja gatvėse sruvuvių krauko ašarų nutolusią dejonę...

Albinas SLAVICKAS

Prisiminėme kovoju siuosius Vytauto apygardoje

Letingą ir permanentingą rugsejo 15-ąją LPKTS Šiaulių filialo nariai, Šiaulių J. Janonio gimnazijos ir Kužių vidurinės mokyklos moksleiviai, buvę tremtiniai, politiniai kaliniai, laisvės kovų dalyviai, suvažiavę iš visos Lietuvos, praleidome Labanoro gilioje, Utenoje, prisimindami Vytauto apygardos partizanų kovas.

Vos nepriklausomybę, apie carinės imperijos metais Kražių bažnyčią apgynusiuosius. Visuomet kova už laisvę Lietuvoje buvo ir bus susijusi su krikščioniškomis vertybėmis, tikėjimu Dievo gailestingumu.

Po šv. Mišių renginio dalyviai vyko į partizanų kautynių, buvusių bunkeriu vietas, kurias dabar žy-

Prie Kauno partizanų bunkerio

Kelionė į Uteną neprailgo. Klausėmės liūdnų, bet verčiančių susimąstyti šiaulietės Elenos Tolkienės prisiminimą apie jaunystės dienas, kai ji Utenos krašto partizanams teikė medicininę pagalbą, padėjo jiems vaistais, patyrė žiaurius kankinimus Rokiškio kalėjime bei ilgus metus buvo persekiojama.

Labanoro bažnyčioje buvo aukojamos šv. Mišios žuvusiems šio krašto partizanams. Sakydamas pamokslą kungas Alfonsas Bulota prisiminė partizanus bei jiems padėjusius žmones, rezistentų gretose kovoju siuosius už Lietu-

mi paminkliniai kryžiai.

Nors diena buvo letinga, niūri, pasisémēme geros nuotaikos bei dvasinio peno ir gržome į Šiaulius. Kelionėje dalyvavę moksleiviai buvo apdovanoti knygomis apie Šiaulių krašto rezistentų kovas. Džiugu, kad Lietuvos politinių kalinių ir tremtiniių sajungos Šiaulių filialas į renginius, skirtus partizanų kovų atminimui, kviečia moksleivius, mokytojus bei Šiaulių universitetą dėstytojus. Dėkojame LPKTS Utenos ir Švenčionių filialų administracijoms už ši turinį žygį.

Aurimas NAUSĖDA

Gyvoji atmintis – mylinčiose širdyse

Tėsinys.

Pradžia Nr. 35 (769)

Paprašiau Antano Kraujelio mokytojo, kad atiduotų man tą kalbą, surašytą mažuoliuose bloknoto lapeliuose. Vartau juos ir negaliu atsigérēti rašto logika, dėsninguais, atskleidžiančiais tai, ką garsu tardamas neparodysi. Vardas „Antanas“ čia rašomas ne iš didžiosios raidės, bet visomis didžiosiomis. Taip pat kaip ir žodžiai „Nepriklausoma Lietuva“, „Ažuolas“, „Mamytė“, „Tėvukas“, „iš mokinukų Tarpo“, „Kraujelai“... O štai „prezidento vyriausybinis“ (bet ne Vities Kryžiaus apdovanojimas) – iš mažosios. Nei tas apdovanojimas prezidento, nei vyriausybinis. Valstybinis. Bet kad jau Mokytojas rašo iš mažosios – tai nekyla ranka taisityti. Tai kalba, iš kurios nesinori išbraukti né vieno žodžio. O tie bloknoto lapeliai – mažytė reliktija, išlikianti kitoms kartoms, kaip gražus buvusio politinio kalnio, tremtinio, Mokytojo meilės savo mokiniams ir Tėvynėi liudijimas bei pamoka.

Sustojus Papiškių kaime prie Antano Kraujelio žūties vietus – mažo, vieno aukšto geltono namuko, prasidėjo neįtiketina liūtis. Tačiau žmonės nesiskirstė, parėmę vienaskitą petimi ir uždengę skėčiais, stovėjo mažai ką begirdėdami pliaupiant liūčiai, tačiau nedrįsdami nutraukti pagerbimo ir pasieškoti patogenės, malonesnės vietas. Taip kukliai ir ištvermingai gali elgtis tik ta karta. Šių dienų jaunesnės kartos jų kantybės nebeturi. O gal iš esmės jaunimas neturi tos kantrybės, kurią su gyvenimo patirtimi ir sunkumais išgyja garbingo amžiaus žmonės? Juk ne veltui ilgiausius maratonus – ištvermės paliudijimus – bėga tik 50 metų perkopusieji. Ir mes tokį turime. Lietuvai priklauso Ištvermingiausio pasaulio žmogaus rekordas, pasiektais krentingiškio Petruo Silkino, nubėgusio keliolikos parų maratoną ir į karštą Australijos žemę, sutrynusio ne vieną porą sportinių batelių. Keliaujant partizanų takais ši taisyklé buvo dar kartą irodyta, kai Labanoro bažnyčioje Šv. Mišių pradžioje paauglys, laikės vėliavą, susmuko be sąmonės ant šventyklos grindų: dažnas reiškinys tokiuose renginiuose, visada besibaigiantis geruoju...

Liūties intarpas iš tiesų nebuvę reikšmingas šiam rasiui. Juk čia minima dau-

giausia tai, kas nebuvo pasauly viešai oficialiai renegyje, ką vien ausimi retai teišgirsi. Vieni iš įdomiausių buvo Antano Kraujelio našlės ir jo sūnaus motinos Janinos Snukiškytės prisiminimai, kuriuos besidomintieji laisvai galis surasti A. Kraujelio sesers Janinos Šyvokienės knygoje „Gyvenimą paaukojės Tėvynėi“, kurią planuojama išversti į užsienio kalbas. Laiantis šio rašinio logikos – dar apie tai, kas nebuvo viešai ištarta.

Išlipusi į autobusą Utenoje gyvenanti Janina pasakė esą atvažiavusi į Papiškes, savo vaikystės ir sunkių išgyvenimų vietą, lyg į laidotuves... Visiškai suprantamas jaunas žmogaus, kuris neturėjo galimybės savo brangaus gyvenimo draugo palaidoti pagal bendražmogiškus ir kataikiškus papročius. Paraginta kitų pakelėvių, jų paėmė mikrofoną į rankas (kartais modernybė vaidina ir gerus vaidmenis, kaip ir šiuo atveju, kai autobuse buvo mikrofonas) ir pradėjo pasakoti. Janina pasakojo apie tai, kaip jie su Antanu, jau būdami apsupti, kalėjosi. Antanas stengėsi Janiną nuraminti. Ji net pagalvojo, kad gal jis mano pasiduoti. Viskas baigėsi daug kategoriskiai. Apsuptuje įkliuves paskutinysis partizanas užlipto ant aukšto. Pasigirdo šūvis. Janina, užlipusi viršun, atrado mylimąjį nusišovusį. Atėjo derybininkai: stribai bijojo lipti aukštyn, tad pasiūlė jai pačiai nutempti palaikus žemyn, atiduoti ginklus. Vieną pistoletą Janina paslepusi pastiliko – tada atrodė, kad gyventi nebėra prasmės. Palaikü nenutempė. Išėjusi atidavė kitus ginklus ir pasakė, kad jos vyras nusišovė. Stribai, nors ir drebėdami, patys nusikėlė palaikus. Paskui Janina papasakojo, kaip vienas iš stribų trenkė jai per veidą ir tas antausis atstatės jai pūsiausvyrą... Jai pasakė, kad ji areštuojama. Moteris ramiai pasakiusi, kad pirmia nueis pasišerti karvytę, dar pamatinio ir pagirdė gyvulį ir tada išejo atsiimti savo nelengvos dalies.

Po kalinimoji norėjusi susigržinti judviejų sūnų, taip pat Antaną. Prisiminė, kaip bylinėjos su globėjais, savo artimais giminaičiais, visaip ją šmeižusiais, kaip mokėjo 10 rublių ir samdė advokatą, kaip prisiklausė karčių, neapelnyt žodžių iš savo giminaičių – sūnaus globejų... Užsiminė ir apie tai, kaip kalėda susipažino su kitu politi-

niu kaliniu, susituokė, tačiau po mėnesio – išsituokė, paaiškėjus, kad jis – ne politinis kalinas, o kalintis už kitus dalykus...

Ir eskojimai, netikri atradimai ir vėl grįžmas prie tikrų dalykų. Tai ne Janinos gyvenimo aprašymas. Tai dėsninumas, tinkantis kiekvienam iš mūsų. Taip reiškiasi gyvenimas...

Prisimindama Antaną Janiną deklamavo nežinomo autoriaus eiles:

„Būna šalnos, kai obelys žydi,
Būna šalnos veiduos ir širdy,
Kada pirmąjį meilę išlydi
Ir kitos niekuomet nerandi.

Rodos, visko pasauly užtenka
Tyro oro ir giedro dangaus,
Vandenynų placių,
skaisčios saulės
Tik mažoka man
vieno žmogaus.

Man mažoka vienų šiltų rankų,
Vienų žvilgsnio ir lūpų tylių,
Man mažoka širdies,
kuri trankos,
Kad ištartų žodelį "myliu".

Suplanuokite meilę iš anksto,
Žmogui būtinas kitas žmogus,
Pajautau, kad be meilės
nublanksta
Saulė, oras, vanduo ir dangus“.

Ir nesvarbu, kad autorius – nežinomas. Nesvarbi šio eilėrašcio, kaip meno kūrinio, vertė. Kai girdi ji iš tiek daug sunkių ir svarbių išgyvenimų patyrusio žmogaus, moters lūpų, suvoki, kad ta ašara, kurią Tau šis eiliuotas balsas išspaudė, yra svarbiausia. Kad tai yra ta pamoka, kurią priavo gauti kiekvienas gyvas žmogus, gimus Lietuvos žemėje. Nes žmogus nuo kitų gyvūnų skiriasi tuo, kad jis save tokiu, koks yra, pats save sukuria. O vyresnėms kartoms tenka svarbus uždavinys į jų bendruomenę, jų vertibių sistemą įjungti tuos, kurie yra ateinantys ir dar nesubrendę. Mokslininkai turi tokį terminą – „memas“ (nuo žodžio „memory“ – „atmintis“). Tai atminties vienetas. Ir jie teigia, kad žmogus, norėdamas tapti bendruomenės nariu, kiekvieną kartą turi išmokti tuos pagrindinius „memus“, kurie jų igalintų tapti bendruomenės nariais, tuo tarpu – ir žmonėmis. Belieka Janinai (seserai ir žmonai), Kaniukų mokyklos mokytojui, bei Lietuvos politinių kalinių ir tremtiniių sajungai padėkoti už „memus“, įdiegtus šio rašinio autorei ir, tikėkimės, kitiems jaunujių kartų atstovams. Ačiū Jums už Lietuvą, kurią išsaujote mums.

Ingrida VĘGELYTĖ

Kaip Černiachovskio šstabas “vadavo” Igliauką

Marijampolės aps. Igliškelių valsč., prie Igles ežero, iškūrės nedidelis miestelis Igliauka.

Užėjus antrai sovietų okupacijai, kai frontas jau buvo Rytprūsiuose, Igliauką užpuolė raudonoujų „išvaduotojų“ būriai. Buvo žiema. „Išvaduotojai“ be jokių ceremonijų pradėjo iš namų vytį gyventojus, nepaisant to, kad kai kuriose šeimose buvo mažamečių vaikų. Dink, kur nori, jiems reikia gyvenamojo ploto. Mat jie čia kūrėsi laikino poilsio. Neišvare tik tų, kurie gyveno menkose lūšnose.

Išvarytieji iškūrė kas klėtyje, kas pašūréje, kėlėsi žmonės net į aplinkinius kaimus pas pažiustumus. Neliko laisvi ir gyvenantieji lūšnose – į jų namus įkėlė po keletą eilinių kareivių, vairuotojų, kitų „juodadarbių“.

Mano mama tuo metu gyveno prie bažnyčios vadinoje špitole. Jai teko savo nedidelį turtą susikrauti malinėje, opačiai glaučius lūšno-

je pas senyvą našlę. Čia gyveno dar viena pagyvenusi moteris, tačiau ir šiu vargšių nepalikto ramybėje. Lūšnoje kartu su moterimis buvo iškurdinti trys raudonarmiečiai, o atskirame kambarėlyje – dvi kariškės moterys.

Aš tuo metu tarnavau pas ūkininką Beržinių kaime. Po šv. Kalėdų turėjau grįžti pas mamą, nes žiemos metu pas ūkininką darbo nebuvu. Man buvo paklotą lova špitole malkinėje, tai nakties metu galėjau saugoti ten padėtą mūsų „turtą“. Žiema buvo šalta ir sunku apsakyti vargą, kurį teko išgyventi igliaukiečiams. Viename iš geresių namų buvo iškūrės generolas. Apie jį niekas nieko nežinojo. Kelias, prie kurio stovėjo namas „su generolu“, buvo užvertas ir pastatyta sargyba, pro jį nebuvu leidžiama pravažiuoti į frontą vykstantiems kareiviams.

Tuometinės Igliaukos progimnazijos vadovams, mokytojams iškilo problema, kur mokyti vaikus, nes ir moky-

los patalpos buvo užimtos. Mokyklos vedėjas nusprendė kreiptis į generolą, gal atlaisvinspatalpas. Mokyklos vedėjas prastai mokėjo rusų kalbą, tad paprašė mano mamą pažiūrėti vertėja. Generolas juos priemė, bet atlaisvinti mokyklą atsisakė. Teko ieškoti patalpų artimiausiuose kaimuose. Mokiniai įveikdavo nemazus atstumus, kad pasiektų mokyklą.

Ęjo laikas ir vieną dieną okupantai ėmė krautis savo mantą, nes buvo gautas įsakymas vykti į frontą. Matėsi, kaip pasikeitė kariškių nuotaika, o igliaukiečiai džiaugėsi atgavę savo namus.

Netrukus po to laikraštyje buvo aprašyta generolo I. Černiachovskio žūtis, išspausdinėta nuotrauka. Mano mama, pamačiusi nuotrauką, pasakė: „Juk tai tas pats generolas, gyvenęs pas mus.“ Generolas, suteikęs igliaukiečiams tokį skaudų išbandymą.

**Algirdas Jonas KUJALIS,
buvęs politinis kalintys**

||||| Iš moksleivų rašinių |||||

Niekada nepamirš esanti lietuvi

Prasidėjo vasara. Ruošėmės didžiajam giminės suvažiavimui. Aš, jauniausioji vaimaitė, norėjau papasakoti apie senolę, pristatyti ją kitiams, į mūsų giminę naujai išsiliejusiems asmenims. Ir proga buvo – močiutės devyniasdešimtasis gimtadienis. Ji blogai girdi, sunkiai juda, bet nori bendrauti, perteikti savo išmintį jaunesniems. Ilgai galvojau, ką papasakosiu, ką apie močiutę žinau, kokia ji. Žinoma, kūriau sveikinimus, eiles, linkėjimus. Tikėjau, kad senolės išminties perlais žavėsis visi.

Mano močiutė Neda vi suomet buvo stipri ir valinga asmenybė. Visą savo gyvenimą kovojo už teisę būti žmogumi, atvirai kalbėjo apie sovietinę sistemą. Didžiąją atsiminimą apie tremtį dalį papasakojo vienintelei dukteriai, mano mama Dianai. Ji atsiminimą sasiuvinį labai brangina ir laiko drauge su kitomis šeimos relikvijomis.

Mamai ir man močiutės pasakojimas liko giliai širdyje. Atsiminimai, senolės Nėdos rūpestis mano mama, vė-

liau – manimi, kai buvau dar visai nedidukė ir trapi, užgrūdino ir suartino mus.

Močiutė lageryje net pačiomis sunkiausiomis sąlygomis niekada nepamirš esanti lietuvi, katalikė, inteligenė. Buvo mėgstama ir gerbia ma likimo nuskriaustu žmonių. Tremtyje ji neturėjo savo namų, todėl labai ilgėjos lie туviškos padangės, jai užteko valios dalytis materialiais daiktais ir skleisti dviasios šilumą – meilę žmogui, beieškančiam gėrimo ir tiesos. Močiutė Neda savo rūpesčiu ir širdies šiluma palaikė barako moterų viltį sugrįžti į gimtinę, dėl pasiaukojamo gerumo buvo vadina sesele vienuole, nors jokiai seserų organizacijai niekada nepriklausė. Dvasingoji senolė, kaip pasakojo jos bičiuliai, buvę tremtiniai, įžiebdavo vilties, tikėjimo ir meilės net sunkiausiomis akimirkomis, sušildydavo net atšiauriausią žiemą...

Senolė Neda mokė mano mamą, o mama – mane: „Kad ir kur bebūtume, turime išsaugoti orumą, meilę na-

mams, puoselėti tautines vertėbes – būti tvirtomis moterimis ir neleisti pavergėjams suniuždyti mūsų sielą“.

Iš kur kai kurie žmonės, gyvenantys nepriklausomoje Lietuvoje, pritvinkę tiek pykčio, pavydo, keršto? Kur dingančių laikų užuoja ir ar timo meilė? Išmintingoji močiutė ir tokiems pesimistų svaičiojimams, dažnai sklindantiems iš televizoriaus ekranu, turi atsakymą: „Išugdyti gražią ir taurią sielą itin sunku, dar sunkiau kasdien dorai gyventis antarvėje su savo taučiaisiais, kai pasamonėje išliukęs tremties skausmas, netekėtys, širdgėla, smurtas, nepagarba kitims, kartais – netgi pačiam sau...“

**Lina ZINKEVIČIŪTĖ,
Kauno „Žiburio“
vidurinės mokyklos
10 kl. mokinė**

LGGRTC Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia sąrašą asmenų, pretenduojančių į kario savanorio ir Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą

(*Tėsinys*)

Juozas Aperavičius, g. 1911 m. (po mirties), partizanas, Joniškio aps. ir valsč. 1944–1945 m.

Bronislovas Banys, g. 1906 m. (po mirties), šaulys, Vilnius 1939–1940 m.

Leonas Bakūnas, g. 1914 m. (po mirties), partizanas, Joniškio aps. ir valsč. Prisikėlimo apyg. Voverės rinktinė 1947–1948 m.

Alfonsina Budriūnaitė, g. 1929 m., rėmėja, Biržų aps. Krinčino valsč. 1944–1949 m.

Valerijonas Bungardas, g. 1894 (po mirties), pogr. organ. LLA narys, Kauno m. 1945–1946 m.

Antanas Burneika, g. 1904 m. (po mirties), pogr. spaudos platintojas, Alytaus m. 1945–1946–1947–1948 m.

Bronius Čiras, g. 1932 m., ryšininkas, Varėnos aps. ir valsč. Dainavos apyg. Merkio būrys 1946–1950 m.

Monika Daugirdienė-Babarskaitė, g. 1943 m., rėmėja, Lazdijų aps. ir valsč. Dainavos apyg. Šarūno rinktinė 1949–1951 m.

Kazimieras Gasperiūnas (Gaspariūnas), g. 1902 m. (po mirties), pogr. organ. „Geležinis vilkas“ narys, Pasvalio aps. Paškonių k. 1937–1941 m.

Vincentas Jaujininkas (Jaujininkas), g. 1902 m. (po mirties), šaulys, Rokiškio aps. Obelių valsč. 1929–1941 m.

Juozas Karvelis, g. 1891 m. (po mirties), ryšininkas, Varėnos aps. ir valsč. Dainavos apyg. Merkio būrys 1946–1947 m.

Juozas Karvelis, g. 1928 m. (po mirties), ryšininkas, Varėnos aps. ir valsč. Dainavos apyg. Merkio būrys 1946–1947 m.

Vladislovas Pranciškus Karvelis, g. 1926 m. (po mirties), ryšininkas, Varėnos aps. ir valsč. Dainavos apyg. Merkio būrys 1946–1947 m.

Adelė Kasparienė-Markevičiūtė, g. 1927 m., ryšininkė, Trakų aps. Žaslių valsč. Didžiosios Kovos apyg. Kariūno, Meškos būriai 1944–1951 m.

Vincentas (Vincas) Kučinskis (Kučinskas), g. 1926 m. (po mirties), partizanas, Rad-

viliškio aps. Šiaulėnų k. Prisikėlimo apyg. Žirgūno, Gulbinė būriai 1947–1950 m.

Pijus Lelešius, 1898 m. (po mirties), policininkas, šaulys, Marijampolės aps. Sasnavos valsč. 1926–1941 m.

Liudas Literskis, g. 1909 m. (po mirties), karininkas, Vilniaus m. 1929–1941 m.

Juozas Merkys, g. 1895 m. (po mirties), valstybės civilinių įstaigų tarnautojas, šaulys, Rokiškio aps. Obelių valsč. 1928–1941 m.

Ramutis Bonifacas Miksys, g. 1940 m., pogr. spaudos platintojas, Vilniaus m. 1968–1990 m.

Vladimir Nefedov (Nefiodov), g. 1910 m. (po mirties), sukilimo dalyvis, Kauno m. 1941–06–22–1941–06–28.

Marijonas Prakurotas, g. 1934 m., ryšininkas, Ukmergės aps. Gelvonų valsč. Didžiosios Kovos apyg. Jurgino, Dobilo būriai 1946–1949 m.

Algirdas Spūdys, g. 1927 m. (po mirties), partizanas, Marijampolės aps. Prienų valsč. 1944–1946 m.

Vytautas Vladas Withold Svilas, g. 1925 m. (po mirties), partizanas, Raseinių aps. Jurbarko valsč. Kęstučio apyg. 1944–1945 m.

Valentinas Šeibokas, g. 1936 m., ryšininkas, Anykščių aps. ir valsč. Algimanto apyg. 1946–1949 m.

Pranas Uža, g. 1897 m. (po mirties), ryšininkas, Kupiškio aps. Viešintų valsč. Eskimo būrys 1946–1947 m.

Kazys Vavilavičius, g. 1907 m. (po mirties), sukilimo dalyvis, Zarasų aps. Dusetų valsč. 1941–06–22–1941–06–28.

Atsiliepimas apie šiuos pretendentus galite siųsti adresu: Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija, Gedimino pr. 40/1, LT-01110 Vilnius. Teirautis tel. (8 5) 231 4157.

Komisijos pastaba. Sąrašas skelbiamas remiantis Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos darbo reglamento 8 punktu: „Pretendentai į kario savanorio ar Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą skelbiami spaudoje“.

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“!

Prenumeratos indeksas – 0117. Prenumerata kainuoja: 1 mėn. – 5,20 Lt, 3 mėn. – 15,60 Lt. Vienas savaitraščio numeris kainuoja 1,30 Lt.

„Tremtinys“ išeina keturis kartus per mėnesį. Iki kiekvieno mėnesio 22 d. galite užsiprenumeruoti „Tremtinį“ kitam mėnesiui.

Macelė Naujokaitytė-Aštrauskienė-Usevičienė

Rugsėjo 19 d. po sunkaus, bet garbingo gyvenimo Amžinybėn išėjo buvusi Tauro apygardos Žalgirio rinktinės partizanė Diana.

Marcelė gimė 1921 m. vasario 28 d. Svarplių k., Šakių valsč., stambiū ūkininkų Naujokaičių šeimoje, išauginusioje penkis sūnus ir tris dukteris.

1943 m. sukurė šeimą su Jonu Aštrauskui – 1941 m. sukilėliu. 1944-ųjų vasarą aktyviai įsitraukė į pasipriešinimo okupantams veiklą. Tų metų rudenį jos vyras buvo suimtas, kaip Šakių krašte veikusios LLA „Vanagai“ grupės narys. 1945 m. pavašarį kartu su kitais tryliku suimtu J. Aštrauskas pabėgo iš Griškabūdžio areštinės. Tuoj pat Marcelė kartu su savo vyru ir visa pabėgusių grupe įsiliejo į ginkluotojo pasipriešinimo dalyvių gretas, priėmė partizanų priesaiką. Marcelė tapo Žal-

girio rinktinės partizane Diana, vėliau – Pušele, Žmona, Gėlele. Jos vyras – Siaubu, vyras brolis Antanas – Viršila, brolis Konstantinas – Tautmyliu.

1947 m. vasarą po partizanų kautynių su NKVD kariuomene partizanė Diana buvo laikoma žuvusia. Iš tikrųjų ją, vos gyvą, atsitiktinai surado geri žmonės. Buvo sunkiai sužesta į koją ir petį. Atpažinę, kad tai partizano Tautmylio sesuo, gelbėjo jos gyvybę. Kauno tuberkuliozės dispanserio gydytojo padedama ji pasveiko. Vėl sugrįžo į Šakių krašto Laisvės kovotojų veiklą: rengė ir platino atsiaskimus, organizavo paramą partizanams, rūpinosi maistu ir drabužiais, vaistais. Gavo fiktyvius Onos Kuzmickienės dokumentus.

1947 m. gruodį žuvo brolis Konstantinas-Tautmylis. 1953 m. sausį – vyras Siaubas su broliu Antanu-Viršila.

Pro memoria

Jausdama šventą motinos pareigą, savo kelerių metų dukrytę Martiną, auginamą kitų žmonių, pasiémė pasave. Gyveno Vilniaus, Širvintų rajonuose.

2002 m. Marcelei Naujokaitytei-Aštrauskienei su teiktas kario savanorio statusas.

Nuoširdžiai užjaučiame velionės dukterį Martiną, jos vaikus ir vaikaičius, artimuosius.

LLKS Tauro apygarda

ILSĖKITES RAMYBĖJE

Bronė Kasperavičiutė 1927–2007

Gimė Raseinių aps. Kelmės valsč. Jogeliškės k. 1940 m. baigė Liolių pradinę mokyklą ir dirbo tėvų ūkyje. 1948 m. kartu su šeima buvo ištremta į Irkutsko sr. Zimos r. Zulmajaus gyv. Dirbo miško ruošos darbus. 1958 m. grįžo į Lietuvą, slaugė iš Sibiro grįžusių sergančią motiną, vėliau dirbo tarybiniaje ūkyje. Nuo 1973 m. gyveno ir dirbo Kėdainiuose.

Palaidota Šiaulių Ginkūnų tremtinį kapinėse.

Stefanija Čekuskytė-Urbanavičienė 1929–2007

Gimė Betygalos valsč. gausioje šeimoje, auginusioje dvi dukteris ir du sūnus. Užėjus antrajai sovietų okupacijai Stefanija buvo areštuota. Žiauriai kankeinta už ryšius su partizanais, karo tribunolo nuteista ir išvežta į Irkusto sr. Čiunslio rajoną. Dirbo miško darbus. Po Stalino mirties grįžo į Lietuvą. Norėjo motyti. Ištekėjusi atvyko į Jurbarko r. Smalininkų miestelį, dirbo vaistinėje. Užaugino dukterį. Buvo LPKTS ir TS narė.

Nuoširdžiai užjaučiame dukterį, seseris ir artimuosius.
**LPKTS Jurbarko filialas,
TS Jurbarko skyrius**

Algirdas Čepulis 1930–2007

Gimė Pasvalio r. Nereikonų k. ūkininkų šeimoje. 1949 m. kartu su tévais ir seserimi buvo ištremtas į Irkutsko sr. Taišeto r. Suetichos gyv. Ten baigė Irkutsko inžinerinį statybos institutą, kur įgijo statybininko inžinieriaus specialybę. Po 13 treties metų grįžo į Lietuvą, dirbo Biržų mechanizuotoje kilnojamajė kontoroje ir Biržų tarpkolūkinėje statybos organizacijoje vyresniuoju inžinieriumi. 1962 m. sukurė šeimą, užaugino sūnų. Daug metų buvo renkamas LPKTS Biržų filialo tarybos nariu.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, sūnų, seserį ir artimuosius.
LPKTS Biržų filialas

Andrius Skendelis

1923–2007

Gimė Aleksandrovos k., Varėnos r., ūkininkų šeimoje. Po antrosios sovietų okupacijos įsitraukė į antisovietinę veiklą ir jau 1944 m. rudenį tapo Dainavos apyg. Merkio rinkt. Rugio būrio partizanu. Dalyvavo trejose kautynėse su okupantais ir juo parankiniai stribais. 1946 m. pavasarį buvo suimtas ir išga bentas į Vorkutas lagerius. Ten sužinojo, kad yra nuteistas 8 m. lagerio kaip dezertyras. Po pusantrų metų dėl amnestijos išleistas į laisvę, grįžo į Lietuvą. Andrius ir toliau buvo Rugio ir Žaibo būrių ryšininku. Jam suteiktas kario savanorio statusas. Buvo vedės. Užaugino dukterį ir sūnų. Buvo aktyvus LPKTS narys.

Palaidotas Kirklionių k. kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame dukterį, sūnų, vaikaičius, gimines bei artimuosius.

LPKTS Varėnos filialas

Rugsėjo 30 d. (sekmadienį) maloniai kviečiame į turistinio maršruto „Partizanų takais“ įkūrimo 10-ųjų metinių iškilmes Druskininkuose. 9 val. šv. Mišios Druskininkų bažnyčioje. 10 val. renginys Rezistencijos ir tremties muziejuje (Vilniaus al. 24, 2 aukštasis). 10.30 val. išvyka į du partizanų būkerius. 13 val. šventė etnografinėje A. Česnulio sodyboje.

Škelbiimai

Rugsėjo 29 d. kviečiame dalyvauti Jonui Neifaltai-Lakūnui, Kalniškės mūšio vadui, skirto paminklo atidengimo ir šventinimo iškilmėse. 11 val. šv. Mišios Lazdijų r. Krosnos bažnyčioje. 12 val. išvyka į vado žūties vietą.

Rugsėjo 30 d. (sekmadienį) 12 val. Ukmergės Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už žuvusius, kaičiusius lageriuose ir ištremtus Taujėnų mokytojus. 13.30 val. susitiksime Mūšios parke prie paminklinio akmens mokytojams atminti. Teirautis tel. (8 340) 64 274.

**Vytauto Didžiojo karo muziejus
(K. Donelaičio g. 64, tel. (8 37) 320 939)
maloniai kviečia aplankyti šiuo metu
veikiančias parodas:**

„**Tas nelaimingas Sibiras...**“ Parodoje pateikiama per 300 nuotraukų iš 1948 metų lietuvių tremties vietų Krasnojarsko krašte, Jenisiejaus intako Manos upės regione. Pradžioje čia atplukdyti sibiriui rado sibiriečių bei ankščiau atitremtų kalmukų gyvenamas vietoves. Lietuviai gyveno Bolšoj Unguto, Malij Unguto, Angulos, Chaibadako, Urmano, Biriušiuko ir kitose Manos upės regiono gyvenvietėse. Lietuviai tremtiniai, tarp jų ir moterys, krito šimtamečius medžiūs taigoje, ruošė sielius, statė namus. Nuotraukos iš lietuvių tremties vietų pasakoja apie jų darbą, buitį, šventi-

nius atokvėpius, šeimos įvykius. Dauguma nuotraukų yra pateikiama iš keliolikos asmeninių — Gvaldų, Olekų, Bartulų, Endziulaičių ir kitų šeimų – asmeninių archyvų. Paroda veiks iki spalio 21 d.

„**Lietuva – Černobylis. 1986 m. – 1991 m.**“ Parodoje eksponuojamos Černobylio atominės elektrinės likviduotojų apsaugos priemonės, radiacijos matavimo prietaisai, apdovanojimai, nuotraukos iš asmeninių archyvų, to laikotarpio spaudos straipsniai apie įvykusią AE avariją, asociacijos Lietuvos judėjimą „Černobylis“ veiklos dokumentai. Paroda veiks iki spalio 14 d.

Užjaučiamė

Dėl Mamos mirties nuoširdžiai užjaučiame LPKTS Kauno filialo narę Martiną AŠTRAUSKAITĘ-BIKULIČIENĘ.

LPKTS Kauno filialas

**Spalio 6 d. (šeštadienį)
11 val.** Zarasų bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už 1944–1947 m. Suvieko-Raudinės-Stelmužės apylinkių Vytauto apygardos žuvusius partizanus. Po šv. Mišių Suvieko link 16-ame kilometre (Knypiskių k., kryžkelė į Raudinę), bus šventinamas paminklas žuvusiems partizanams. Maloniai kviečiame dalyvauti.

**Spalio 7 d. (sekmadienį)
13.30 val.** Šimkaičiuose bus pagerbtai prieš 60 metų Pleteriškės kaimė, Šimkaičių valsčiuje, už Tévynės laisvę žuvę kovotojai: Jonas Jokubauskas-Jonulauskas-Skrablas, Aurys, Merkys; Antanas Slušinskas-Daunys, Žvainys; Jonas Mankus; Juozas Krikščionaitis-Krikščūnas; Juozas Ambrozauskis.

Šv. Mišių Šimkaičių Šv. Martyno bažnyčioje metu giedos Jurbarko politinių kalinių ir tremtinių choras „Versmė“. Po mišių – žuvusiųjų pagerbimas Šimkaičių miške, prie paminklo partizanams ir generolo Jono Žemaičio vadavietėje.

jo, kad yra nuteistas 8 m. lagerio kaip dezertyras. Po pusantrų metų dėl amnestijos išleistas į laisvę, grįžo į Lietuvą. Andrius ir toliau buvo Rugio ir Žaibo būrių ryšininku. Jam suteiktas kario savanorio statusas. Buvo vedės. Užaugino dukterį ir sūnų. Buvo aktyvus LPKTS narys.

Palaidotas Kirklionių k. kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame dukterį, sūnų, vaikaičius, gimines bei artimuosius.

LPKTS Varėnos filialas

SL289

Redaktorė - Jolita Navickienė
Redakcija: Aušra Šuopytė, Dalia Maciukevičienė, Vesta Milerienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214 Indeksas 0117. El. paštas: tremtinys@erdves.lt , LPKTS puslapis interne: <http://www.lpkts.lt> Įmonės kodas 3000 32645. Ats.sąsk. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440, Nr.LT18 70440600 0425 8365. Spaustdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai Offsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3800. Užs. Nr.

Kaina 1,30 Lt

Lietuvos TV

Pirmadienis, spalio 1 d.

6.00 Labas rytas. 9.00 "Bjanka. Kelias į laimę" (k.). 9.55 "Namelis prerijose" (k.). 10.40 "Daktarė Kvin" (k.). 11.35 Misija (k.). 12.25 Stilius (k.). 13.15 "Volkeris, Teksaso reindžeris" (k.). 14.05 Vaikų Eurovizijos atranka (k.). 14.55 Animacija (k.). 15.15 Telebim-bam (k.). 15.40 "Žalieji hektarai". Ser. 16.10 "Daktarė Kvin". Ser. 17.05 "Namelis prerijose". Ser. 18.00 Labas vakaras. 18.30 Žinios. 18.45 "Bjanka. Kelias į laimę". Ser. 19.35 Klasė. 20.25 "Perlas". 20.30 Panorama. 21.10 TV forumas. 22.04 "Perlas". 22.05 Pinigu karta. 23.00 Vakaro žinios. 23.15 "Specialioji jūrų policijos tarnyba" (k.).

Antradienis, spalio 2 d.

6.00 Labas rytas. 9.00 "Bjanka. Kelias į laimę" (k.). 9.55 "Namelis prerijose" (k.). 10.40 "Daktarė Kvin" (k.). 11.35 Klasė (k.). 12.25 Pinigu karta (k.). 13.15 "Šaunioji septyniukė" (k.). 15.30 Animacija (k.). 15.40 "Žalieji hektarai". Ser. 16.10 "Daktarė Kvin". Ser. 17.05 "Namelis prerijose". Ser. 18.00 Labas vakaras. 18.30 Žinios. 18.45 "Bjanka. Kelias į laimę". Ser. 19.35 Reikia pakalbėti. 20.25 "Perlas". 20.30 Panorama. 21.10 Žurnalisto tyrimas. 22.04 "Perlas". 22.05 Be pykčio. 22.45 25 kadras. 23.00 Vakaro žinios. 23.15 "Kelno kriminalinė policija". Ser.

Trečiadienis, spalio 3 d.

6.00 Labas rytas. 9.00 "Bjanka. Kelias į laimę" (k.). 9.55 "Namelis prerijose" (k.). 10.40 "Daktarė Kvin" (k.). 11.35 Reikia pakalbėti (k.). 12.25 H. Vaitiekūnas. Būna ir geriau... (k.). 13.15 "Fliperis" (k.). 14.55 Mėta Meškinija (k.). 15.10 Animacija (k.). 15.40 "Žalieji hektarai". Ser. 16.10 "Daktarė Kvin". Ser. 17.05 "Namelis prerijose". Ser. 18.00 Labas vakaras. 18.30 Žinios. 18.45 "Bjanka. Kelias į laimę". Ser. 19.35 Kapitonų mūšis. 20.25 "Perlas". 20.30 Panorama. 21.10 Spaudos klubas. 22.04 "Perlas". 22.05 "24 valandos". Ser. 23.00 Vakaro žinios. 23.15 Elito kninas: "Šetono žavesys". Drama. 1950. Prancūzija.

Ketvirtadienis, spalio 4 d.

6.00 Labas rytas. 9.00 "Bjanka. Kelias į laimę" (k.). 9.55 "Namelis prerijose" (k.). 10.40 "Daktarė Kvin" (k.). 11.35 Kapitonų mūšis (k.). 12.20 Pro ūkininkolangą. 12.25 Lietuvos šokių dešimtukas (k.). 14.55 Animacija (k.). 15.40 "Žalieji hektarai". Ser. 16.10 "Daktarė Kvin". Ser. 17.05 "Namelis prerijose". Ser. 18.00 Labas vakaras. 18.30 Žinios. 18.45 "Bjanka. Kelias į laimę". Ser. 19.35 EksprE Sas LT. 20.25 "Perlas". 20.30 Panorama. 21.10 Emigrantai. 22.04 "Perlas". 22.05 "Dingę". Ser. 23.00 Vakaro žinios. 23.15 "Kelno kriminalinė policija". Ser.

Penktadienis, spalio 5 d.

6.00 Labas rytas. 9.00 "Bjanka. Kelias į laimę" (k.). 9.55 "Namelis prerijose" (k.). 10.40 "Daktarė Kvin" (k.). 11.35 EksprE Sas LT (k.). 12.25 Emigrantai (k.). 13.15 "Nuotakos tévas 2" (k.). 15.10 Mėta Meškinija (k.). 15.20 Animacija (k.). 15.40 "Žalieji hektarai". Ser. 16.10 "Daktarė Kvin". Ser. 17.05 "Namelis prerijose". Ser. 18.00 Labas vakaras. 18.30 Žinios. 18.45 "Bjanka. Kelias į laimę". Ser. 19.35 Misija. 20.25 "Perlas". 20.30 Panorama. 21.10 Gero úpo! Pertr.- 22.04 "Perlas". 22.40 "Metro". Veiksmo komedija. 1997. JAV.

Šeštadienis, spalio 6 d.

8.00 Gimtoji žemė. 8.30 Mėta Meškinija. 8.45 Animacija. 10.00 Telebim-bam. 10.30 Vilniaus albumas. 10.45 Vilniaus sasiuvinis. 11.00 Rusų gatvė. 11.15 Kelias. 11.30 Trembita. 11.40 Labinas. 11.50 Menora. 12.00 Laiko ženklai. 13.00 Kultūra. 14.30 Negali būti. 15.00 Požiūris. 16.00 Žinios. 16.10 SEB BBL rungtynės. "Lietuvos rytas" - "Kalev". Pertr.- Aerodromas. 17.55 "Volkeris, Teksaso reindžeris". Ser. 18.45 "Specialioji jūrų policijos tarnyba". Ser. 19.40 Stilius. 20.25 "Perlas". 20.30 Panorama. 20.50 "Tuzinas". 20.59 "Perlas". 21.00 Lietuvos šokių dešimtukas. 23.30 "Belaisvė". Trileris. 1991. JAV.

Sekmadienis, spalio 7 d.

8.00 Šventadienio mintys. 8.30 Mėta Meškinija. 8.45 Animacija. 10.00 Gustavo enciklopedija. 10.30 "Fliperis". Ser. 11.00 Vaikų Eurovizijos atranka. 12.00 "Apačas". Vesternas. 1954. JAV. 13.35 "Tas žodis - "Bondas". Dok. 14.00 "Gyvūnai filmavimo aikšteliéje". Dok. 15.00 Girinių horizontai. 15.30 Gamtos patruliai. 16.00 Žinios. 16.10 (K)laidelė. 16.15 Klausimelis. 16.30 Popietė su A. Čekoliu. 17.00 Keliaukim! 17.30 Keliai. Mašinos. Žmonės. 18.00 H. Vaitiekūnas. Būna ir geriau... 18.45 Bėdų turgus. 19.45 Savaitė. 20.30 Panorama. 21.00 "Leidimas žudyti". Veiksmo trileris. 1989. Didžioji Britanija. JAV. 23.25 Kultūra (k.).

Televizijos programa

spalio 1-7 d.

TV3

Pirmadienis

6.35 "Teleparuočių". 6.50 Animacija (k.). 7.55 "Tu - mano gyvenimas" (k.). 8.55 "Meilės sūkuryje". Ser. 10.00 "Padainuokim!" (k.). 11.05 "Persekiomas Bendžis" (k.). 12.45 "Nauji Lesės nuotykiai" (k.). 13.10 "Brangioji, aš sumažinau vaikus". Ser. 14.10 Animacija. 15.40 "Negailestingas pasaulis". Ser. 16.40 "Tu - mano gyvenimas". Ser. 17.40 "Bjaurusis ančiukas". Ser. 18.45 TV3 žinios. 19.10 "Taip arba Ne". 20.15 "TV pagalba". 20.45 "Povelnių"! 21.30 TV3 žinios. 22.00 "Nusivylusios namų šeimininkės". Ser. 23.00 "CSI Majamis". Ser. 0.00 "Manovardas Erlas". Ser. 0.30 "Taikdariai". Ser. 1.30 "Telejazz".

Antradienis

6.35 "Teleparuočių". 6.50 Animacija (k.). 7.55 "Tu - mano gyvenimas" (k.). 8.55 "Meilės sūkuryje". Ser. 10.00 "Paparacai.lt" (k.). 11.05 "Gražuolė" (k.). 12.45 "Nauji Lesės nuotykiai" (k.). 13.10 "Brangioji, aš sumažinau vaikus". Ser. 14.10 Animacija. 15.40 "Negailestingas pasaulis". Ser. 16.40 "Tu - mano gyvenimas". Ser. 17.40 "Bjaurusis ančiukas". Ser. 18.45 TV3 žinios. 19.10 "Taip arba Ne". 20.15 "TV pagalba". 20.45 "TV detektývai". 21.30 TV3 žinios. 22.00 "Kaléjimo béglių". Ser. 23.00 "CSI kriminalistai". Ser. 0.00 "Manovardas Erlas". Ser. 0.30 "Taikdariai". Ser. 1.30 "Telejazz".

Trečiadienis

6.35 "Teleparuočių". 6.50 Animacija (k.). 7.55 "Tu - mano gyvenimas" (k.). 8.55 "Meilės sūkuryje". Ser. 10.00 "Taip arba Ne" (k.). 11.05 "Vargai jūroje" (k.). 13.10 "Brangioji, aš sumažinau vaikus". Ser. 14.10 Animacija. 15.40 "Negailestingas pasaulis". Ser. 16.40 "Tu - mano gyvenimas". Ser. 17.40 "Bjaurusis ančiukas". Ser. 18.45 TV3 žinios. 19.10 "Abipus sienos". 20.15 "TV pagalba". 20.45 "Lietuvos ryto televizija" (21.30 TV3 žinios). 22.00 "Herojai". Ser. 23.00 "CSI Niujorkas". Ser. 0.00 "Manovardas Erlas". Ser. 0.30 "Taikdariai". Ser. 1.30 "Telejazz".

Ketvirtadienis

6.35 "Teleparuočių". 6.50 Animacija (k.). 7.55 "Tu - mano gyvenimas" (k.). 8.55 "Meilės sūkuryje". Ser. 10.00 "Abipus sienos" (k.). 11.05 "Dingti per 60 sekundžių" (k.). 13.40 Animacija (k.). 14.10 Animacija. 15.40 "Negailestingas pasaulis". Ser. 16.40 "Tu - mano gyvenimas". Ser. 17.40 "Bjaurusis ančiukas". Ser. 18.45 TV3 žinios. 19.10 "Superpenketukas". 20.15 "TV pagalba". 20.45 "Dzin". 21.30 TV3 žinios. 22.00 "Kobra 11". Ser. 23.00 "Dručkių klinika". Dok. 0.05 "Manovardas Erlas". Ser. 0.35 "Taikdariai". Ser. 1.35 "Telejazz".

Penktadienis

6.35 "Teleparuočių". 6.50 Animacija (k.). 7.55 "Tu - mano gyvenimas" (k.). 8.55 "Meilės sūkuryje". Ser. 10.00 "Superpenketukas" (k.). 11.05 "Žaisliai" (k.). 13.40 Animacija (k.). 14.10 Animacija. 15.40 "Negailestingas pasaulis". Ser. 16.40 "Tu - mano gyvenimas". Ser. 17.40 "Bjaurusis ančiukas". Ser. 18.45 TV3 žinios. 19.10 "Padainuokim!" 20.15 "Džonson atostogos". JAV. 2004. Komedija. 22.15 "Mergišai". JAV. 2001. Komedija. 0.15 "Gailestingumo akimirka". Brazilija. 2000. Nuot. f. 2.25 "Telejazz".

Šeštadienis

6.55 "Teleparuočių". 7.10 Animacija. 8.30 "Gyvenimas su Bone". Ser. 9.00 "Apie ūkį ir bites". 9.30 "LRS studija". 10.00 "Trylik tiejimai". JAV. 1999. Fant. komedija. 11.40 "Tėsės asmens sargybinis". JAV. 1994. Komedija. 14.00 "Meilės sūkuryje". Ser. 15.00 "Šeštadienio vakarą". 16.30 "Dzin" (k.). 17.10 "42". Ser. 17.40 "Sudaužytų širdžių klubas". 18.45 TV3 žinios. 19.05 "Ačiū Dievui, atėjai". 20.30 "Mano geriausio draugo vestuvės". JAV. 1997. Komedija. 22.40 "Riba". JAV. 1997. Drama. 1.10 "Karo aukos". JAV. 1989. Nuot. f. 3.25 "Telejazz".

Sekmadienis

6.45 "Teleparuočių". 7.00 Animacija. 8.30 "Gyvenimas su Bone". Ser. 8.55 "Formulės-1" pasaulio čempionato Didžiojo Kinijos prizo lenktynės. 11.00 "Laukinės katės puola!" JAV, Kanada. 2000. Drama. 12.40 "Ikliuvę į Rojų". JAV. 1994. Komedija. 15.00 "Šeštadienio vakarą". 16.30 "Po velnių" (k.). 17.10 "H2O". Ser. 17.40 "Penktokų iššūkis". 18.45 TV3 žinios. 19.00 "Savaitės komentariai". 19.30 "Puikusis šou". 21.30 "Svetimas prieš Grobuonį". JAV, Kanada, Vokietija, Čekija, D. Britanija. 2004. Siaubo f. 23.30 "Lengviausias būdas mirti". JAV. 2000. Veiksmo f. 1.30 "Telejazz".

Naujos knygos

Diplomatiniés veiklos dokumentai

Kauno istorinėje prezentuojamoje pristatyta europarlamentaro prof. Vytauto Landsbergio knyga "Susirašinėjimas ir pokalbiai su François Mitterrand. 1990–1992". Knygoje publikuojami svarbiausi dokumentai po Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo: "Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo", Kreipimasis į pasaulio tautas, tikintis solidarumo ir paramos, Nacionalinėje Asamblėjoje priimta oficiali analitinė ataskaitos ištrauka dėl Prancūzijos politikos Rytų Europos valstybių atžvilgiu 1990 m. balandžių, Lietuvai paskelbus nepriklausomos valstybės tēstinumą ir sugrįžimą į laisvą pasaulio šalių šeimą, ir kiti.

Susirašinėjimas ir pokalbiai su
FRANÇOIS MITTERAND

1990–1992

Leidinyje taip pat spausdinami prof. V. Landsbergio laiškai, pareiškimai, posėdžių protokolai ištraukos, interviu, kalbos ir Prancūzijos vadovo atsakymai į juos. "Išbandymą, kurį jums lémė istorija, Prancūzija išgyveno kaip tragediją: mes niekada nepritarėme Stalino ir Hitlerio sudarytam geddingam paktui, kuris nulémė Lietuvos, o taip pat Estijos ir Latvijos likimus", – rašė F. Miterandas 1990 m. balandžio mėnesį prof. Vytautui Landsbergiui.

Si knyga tikrai sudomins politikus, istorikus, visuomenės veikėjus.

"Tremtinio" inf.

Dėmesio!

LKKAS malonai kviečia visus, turinčius dokumentinės ar vaizdinės medžiagos apie Lietuvos kariuomenės karininkus, ypač – apie pokario ginkluotojo pasipriešinimo dalyvius, turinčius kariuinko laipsnį, prisidėti prie daugiatomės enciklopedijos "Lietuvos kariuomenės karininkai 1918–1953" renegimo. Rašykite: **Vytautui Zabielskui, Pušų g. 17–4, Vilnius. Tel. (8 5) 272 3828. Arba Astai Rėklaičiutei, Kačanauskog. 18-7, Kaunas. Tel. (8 37) 734 218, 8 652 94 228.**

Dėl techninių kliucių negalime išspausdinti LNK programos.

Atsiprašome skaitytojų.